

Børn og unge finder og læser mange informationer på nettet både i skolen og i deres fritid. Hvordan undersøger og behandler de mundtligt disse informationer, og hvorfor er samtalen herom en væsentlig samtale? I folkeskolens formålsparagraf stk. 3 står der, at eleverne skal forberedes *"til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre"*. For at et sådant mål kan indfris, er dette studies første hypotese, at eleverne skal kunne være undersøgende og kritisk samtalende. En sådan samtale må være en forudsætning for at kunne kommunikere sagligt i en demokratisk samtale. Studiets anden hypotese er, at eleverne mangler et metasprog om samtalens potentiale til at opnå ny viden, saglig argumentation og kritisk refleksion. Begge hypoteser er i studiet blevet afprøvet og undersøgt.

Nyere dialogteori viser, at elever i højere grad er kumulative og disputerende i deres samtaler og i mindre grad er undersøgende. Det har betydning for indholdet af samtalen og i særlig grad samtalens kollaborative refleksionsniveau.

Jeg har undersøgt og udviklet et vokabularium til elevers gruppesamtaler og har udarbejdet en teoretisk ramme til analyse og fortolkning af, hvordan samtalerne foregår, da der kun findes ganske lidt dansk dialogforskning i gruppesamtaler og næsten ingen forskning i den faglige gruppesamtale i udskolingen.

Studiet er et normativt og et kvalitativt interventionsstudie. Jeg har udviklet et didaktisk design, bestående af et undervisningsforløb, som er afprøvet i tre 9. klasser og en 10. klasse. Lærerne blev undervist i gruppedialoger og didaktiske begreber, som blev udviklet til forløbet, på baggrund af nyere nordisk og international dialogteori og med udgangspunkt i danskfagets mål for kompetenceområdet: Kommunikation. Fokus har været på undersøgende og kritiske gruppesamtaler og på samtalens potentiale for læring og refleksion.

Jeg fulgte de fire klasser over en periode på ti uger gennem før, under, og efter opgaver, hvor undervisningsforløbet blev afprøvet og gennemført i 3.-4. uge. Lærerne har varetaget undervisningen. Det empiriske materiale består primært i elevernes forskellige videooptagne gruppesamtaler indhentet før-, under og efter afprøvningen af undervisningsmaterialet, samt fokusgruppeinterviews og de udvalgte data er analyseret både deduktivt og induktivt.

Studiets foreløbige fund viser, at eleverne udvikler en øget opmærksomhed på potentialet for samtænkning, dog viser nogle elevers samtaler at være noget kumulerende, mens andre grupperes samtaler udvikler sig til at være mere undersøgende. Et vigtigt fund er, at når eleverne inddrager deres almenviden i samtalen, så kvalificeres en samtænkning. De forholder sig i høj grad kritisk overfor stoffet og i mindre grad kritisk overfor hinandens udsagn. Studiet viser dog flere eksempler på, at den kritiske samtale lykkes.

Eleverne er udfordret i deres interaktion med hinanden undervejs, dette ses generelt i samtalerne. Der er et lille dialogisk rum imellem eleverne. Der er ikke langt fra afsenderens intention til lytterens fortolkning, hvilket betyder, at den kollaborative samtalemonitorering har trange kår. Eksplicit undervisning i den undersøgende og den kritiske samtale og i brug af samtænkning har vist sig at være nogle relevante begreber til udvikling af elevernes viden om og kompetencer i at samtale i grupper.